نمی‌توان ناگهان به دموکراسی پرش کرد

گزارش سخنرانی مسعود نیلی در منزل عبدالله نوری

عکس: عباس کوثری، شرق

اصلاح‌طلبان چند ماهی است که اولین پنجشنبه هر ماه را در منزل عبدالله نوری اولین وزیر کشور دولت خاتمی گردهم می‌آیند. سلسله جلسات- نشست اصلاح‌طلبان در منزل عبدالله نوری روز پنجشنبه با سخنرانی مسعود نیلی اقتصاددان و رئیس سابق موسسه مطالعاتی انرژی برگزار شد. مسعود نیلی اقتصاددان است، اما در منزل عبدالله نوری از دموکراسی سخن گفت و به قول خودش از منظر اقتصاد سیاسی به دموکراسی نگاه کرد. در ابتدای سخنرانی، نیلی سئوالات متعددی را مطرح کرد تا از دریچه این سئوالات به باغ بزرگ دموکراسی بنگرد و به تبیین چرایی نرسیدن به دموکراسی در برخی کشورهای دنیا بپردازد: «اساساً چه ضرورتی به وجود دموکراسی هست؟ چرا چنین ترتیبی از تنظیم رابطه بین مردم و حکومت ترجیح داده می‌شود به انواع دیگری از رابطه بین مردم و حکومت؟ خاستگاه دموکراسی چیست؟ چه ارتباطی میان فرهنگ و دموکراسی وجود دارد؟ آیا می‌شود مستقل از ویژگی‌های فرهنگی هر جامعه‌ای به استقرار دموکراسی فکرکرد؟» این استاد دانشگاه سئوالات خود را سلسله‌وار بیان کرد تا رسید به رابطه میان اقتصاد و دموکراسی و رابطه یا عدم رابطه میان این دو مقوله و نهایتاً این که «چرا کشورهای صادرکننده نفت عمدتاً گرفتار نظام‌های غیردموکراتیک هستند و چرا این قدر میان این کشورها که در آمریکای جنوبی، آفریقا و خاورمیانه پخش هستند، شباهت‌های رفتاری وجود دارد؟» نیلی گفت که به لحاظ نظام سیاسی اینها همه مجموعه‌ای از سئوالات مختلفی هستند که در ارتباط با موضوع دموکراسی قابل طرح‌اند. این اقتصاددان برای ورود به بحث به بررسی ۴ نوع نظام سیاسی و فرآیند توسعه سیاسی پرداخت: اول، نظام‌هایی که دموکراسی برای اولین بار در آنجا شکل گرفت و معروف‌اند به دموکراسی‌های کلاسیک مانند انگلستان که پس از انقلاب صنعتی یک ساختار سیاسی، دموکراتیک از سال ۱۸۲۳ در آنجا شکل گرفت و همچنان باثبات استمرار پیدا کرده است. دوم، نظام‌هایی که دموکراسی در این کشورها حالت رفت و برگشت داشته، یعنی مدتی دموکراسی بوده بعد یک عده با کودتای نظامی حکومت را در دست می‌گرفتند و این فرآیند در آن ادامه داشت مانند آرژانتین که از ۱۹۱۲ تاکنون حالت افت و خیز داشته که نوعاً کشورهای آمریکای جنوبی چنین خصوصیتی دارند. سوم، نظام‌هایی که در این کشورها دموکراسی برقرار نبوده و اساساً ضرورتی به استقرار دموکراسی در جامعه دیده نمی‌شد، یعنی هیچ احساس نیازی به این که باید یک سازو کار دموکراتیک برقرار بشود در تنظیم روابط سیاسی بین حکومت و مردم در جامعه احساس نمی‌شده است. مثال بسیار روشن این نظام سیاسی سنگاپور است به عنوان یک کشوری که در یک برهه‌ای از زمان مشارکت مردم وجود داشت اما آرام‌آرام به سمت یک نظام تک‌حزبی پیش رفت و استمرار یافت و هیچ نشانه‌ای از اعتراض مردم هم برای تغییر در سیستم تاکنون مشاهده نشده است و به نظر می‌رسد که مردم کاملاً راضی هستند از شرایطی که در کشورشان وجود دارد و هیچ انگیزه‌ای برای اینکه دموکراسی در آن کشور برقرار بشود، دیده نمی‌شود. چهارم، نظام‌هایی که نابرابری یا امتیازاتی که حاکمان از آن برخوردارند و قدری زیاد است که احساس می‌شود اگر دموکراسی برقرار شود آن گروهی که گروه حکومت‌کننده هستند، حتماً بازنده خواهند بود بنابراین آن نظام سیاسی تمام عوامل سرکوب را به کار می‌برد برای اینکه وضع موجود را حفظ کند و بهترین نمونه آن آفریقای جنوبی است تا سال ۱۹۹۴ یعنی تا زمانی که هنوز نلسون ماندلا نیامده بود. در واقع سیستمی حاکم بود که با خشونت و وحشت و ارعاب اجازه هیچ تغییری را در وضع موجود نمی‌داد. نیلی پس از تشریح این چهار دسته، سئوالی مطرح کرد: «چرا تا این حد بین نظام‌های سیاسی در دنیا تفاوت وجود دارد؟» استاد اقتصاد دانشگاه شریف که صحبت‌هایش بیشتر رنگ تئوری‌های سیاسی گرفته بود، پرسش‌اش را این طور توضیح داد: «همه می‌دانند که دموکراسی عبارت است از نوعی از تنظیم رابطه میان حکومت و مردم که برنده این رابطه مردم هستند. اما چرا فقط ۳۰ درصد از نظام‌های سیاسی دنیا دموکراتیک هستند و بیش از ۷۰ درصد از نظام‌های دنیا به درجاتی، غیردموکراتیک هستند؟» مسعود نیلی در ادامه با اشاره به نگاه خود به این موضوع که از منظر اقتصاد سیاسی به آن می‌نگرد، گفت: «در این نوع نگاه هیچ ارزشگذاری نمی‌کنم و نمی‌خواهم بگویم که دموکراسی خوب است و غیردموکراسی بد است؛ بلکه می‌خواهم ماهیت موضوع را مورد تجزیه و تحلیل قرار بدهم.» در واقع، نیلی نگاه خود را فارغ از دیدگاه‌های فضیلت‌گرایی که به دموکراسی وجود دارد، مطرح کرد؛ فارغ از قرار داد اجتماعی «ژان ژاک روسو» یا نگاه «شون پیتر» به رابطه میان دموکراسی و اقتصاد بازار و یا حتی نگاه‌هایی که برای زدودن اتهام به کلیسا که چون به عنوان نهادی ضددموکراسی معرفی می‌شد، جمله معروف «صدای مردم، صدای خداست» را مطرح کردند و پایه‌گذار احزاب دموکرات‌مسیحی شدند. این اقتصاددان می‌خواست کاملاً از یک نوع رویکرد نظری به موضوع دموکراسی نگاه کند و منطق حاکم بر آن را مورد موشکافی قرار دهد به همین خاطر برای بررسی موضوع دموکراسی ابتدا راجع به منشاء تشکیل حکومت سخن گفت چرا که معتقد بود مسئله دموکراسی از زمانی آغاز می‌شود که حکومت شکل می‌گیرد و اگر حکومتی وجود نداشته باشد، بحث دموکراسی دیگر موضوعیت پیدا نمی‌کند. به همین دلیل، نیلی ابتدا به دلایل و ضرورت‌های شکل‌گیری دولت پرداخت و گفت: «از زمانی که بشر خلق شده تا به امروز یک خصوصیت در همه آحاد بشر وجود دارد و آن هم تلاش برای بهبود سطح رفاه است. همین عامل موجب شده که تا این حد تکنولوژی پیشرفت کند و تلاش برای ارتقا و بهبود وضعیت جامعه رخ دهد.» این سخنران در ادامه توضیح داد: «رفاه دو بخش دارد، یک بخش که افراد بر اساس سلایق و انگیزه‌ها و میزان درآمد خود برای تامین آن نیازها تلاش می‌کنند و بر همین اساس بازار شکل می‌گیرد و از دل همین بازار رابطه میان مصرف‌کننده و تولیدکننده برقرار می‌شود که البته این رابطه با حاکمیت مصرف‌کننده همراه است اما یک بخش دیگری از رفاه مردم است که شاید اهمیت آن بیشتر از بخش اول باشد و آن بخش را نمی‌توان برایش بازار تشکیل داد؛ مانند امنیت». حرف نیلی این بود که «ما نمی‌توانیم برای خودمان امنیت خریداری کنیم؛ البته خیلی اقلام دیگری در این بخش وجود دارد که قابل خرید و فروش نیست، ما نمی‌توانیم آن بخش از رفاه خودمان را برایش تقاضای خصوصی تعریف کنیم». مباحث نظری سخنران ادامه داشت: «اگر یک دشمن خارجی به کشوری حمله کند آسایش و آرامش همه ساکنین آن مملکت تحت‌الشعاع قرار می‌گیرد و هیچ فردی نمی‌تواند به تنهایی امنیت خود را تامین کند. پس چون قابل خرید و فروش نیست، مردم باید با یکدیگر کنار بیایند و نهادی تشکیل دهند که آن نهاد امنیت را برای مردم فراهم کند.» با این بحث‌ها نیلی به این نقطه رسید که چطور حکومت تشکیل شد: «مردم بر اساس تامین رفاه جمعی خودشان در مورد اقلامی که برای آن تقاضای خصوصی نمی‌تواند شکل گیرد و نمی‌تواند بازاری ایجاد کند، نهادی را تعریف می‌کند که آن نهاد می‌شود حکومت. پس ضرورت وجودی حکومت برآمده از وجود خلایی است که برای پر کردن آن نمی‌توان بازار تشکیل داد.» در عین حال، نیلی اعتقاد دارد: «نکته اصلی این است که بین حکومت و مردم یک رابطه مالی برقرار است؛ یعنی حکومت عرضه‌کننده کالاها و خدماتی است که بازار نمی‌تواند عرضه کند و این مثل یک بنگاه بزرگ است که امنیت می‌فروشد و شما هم خریدار آن هستید. بنابراین همان‌طور که در نظام بازار مصرف‌کننده حاکم است، در این بخش هم مردم حاکم هستند. چون مردم خواستار این سرویس‌دهی شده‌اند.» اما نکته‌ای در اینجا وجود دارد: «مردم پول دریافت این خدمات را به حکومت پرداخت می‌کنند. آنچه که مردم به عنوان مالیات به دولت می‌دهند، کاملاً شبیه همان کاری است که برای خرید یک کالا انجام می‌شود. منتها در اینجا چون این خدمت به کل جامعه ارائه می‌شود، در شکل تفاوتی رخ می‌دهد ولی ماهیتش همان خرید و فروش معمول است.» او در ادامه گفت: «اگر رابطه بین حکومت و مردم در چارچوب یک نظام مالی تعریف شود که مردم خریدار آن خدمت باشند اصلاً دموکراسی به طور طبیعی مفهوم پیدا می‌کند و این می‌شود منطق حاکم بر دموکراسی یعنی بر اساس این اصل مردم می‌توانند حق خودشان را از حکومت مطالبه کنند.» نیلی براین مبنا به بحثی رسید که عمدتاً درباره نسبت نفت و دموکراسی مطرح است: «کشورهای صادرکننده نفت در مقایسه با کشورهایی که با مالیات دولت‌هایشان اداره می‌شوند یکی از تفاوت‌های اساسی‌شان در همین نکته خلاصه شده که در واقع آنچه که حاکمان کشورهای صادرکننده نفت به مردم ارائه می‌کنند یک نوعی از موهبت و لطفی است که حکومت به مردم می‌کند که خدماتی را به طور مجانی عرضه می‌کند و البته جایی برای اعتراض مردم باقی نمی‌ماند اما اگر مردم پول دریافت خدمات را پرداخت کنند طبیعتاً در مورد کیفیت و خدماتی که دریافت می‌کنند نظر دارند و مصرانه نظر خودشان را نیز اعمال می‌کنند به همین دلیل نهادهایی را به وجود می‌آورند که ناظر کار حاکمان باشند تا مردم مطمئن باشند همه امور به گونه‌ای صحیح و درست در حال اجرا است و خدمات به شکل مطلوب برای جامعه عرضه می‌شود.» سخنران مراسم منزل عبدالله نوری توضیح داد: «مستقل بودن مالی از مردم یا وابسته بودن به مردم شرط لازم است که دموکراسی در یک کشوری استقرار پیدا کند اما شرط کافی نیست و در حکومت‌هایی که وابسته به مردم هستند آن موقع احزاب و گروه‌های سیاسی شکل می‌گیرند تا سلایق مردم انعکاس پیدا کند در برنامه‌های احزاب تا خواسته‌های مردم به نحو مطلوب محقق شود.» بر این مبنا، نیلی این سئوال را مطرح کرد که چه مکانیسمی می‌تواند وجود داشته باشد که نهادی مانند حکومت که هم سازمان اداری دارد، هم نیروهای مسلح دراختیار او هستند و هم از منابع مالی برخوردار است و همه اینها را هم به صورت انحصاری عرضه می‌کند، را محدود کرد. در مباحث اقتصاد سیاسی رابطه بین حکومت و مردم را در چارچوب تئوری بازی بررسی می‌کنند. نیلی در ادامه به طبقه‌ای پرداخت که عمدتاً پایگاه دموکراسی در ایران معرفی می‌شود: «طبقه متوسط گروهی است که در معترض بودن با قشر پایین مشارکت دارند، در انقلاب نکردن هم با گروه سرمایه‌دار. در واقع به دنبال تغییرات بزرگ در حکومت نیستند بلکه خواهان اصلاح وضع موجود هستند به همین دلیل در فرآیند توسعه این قشر متوسط بزرگتر می‌شود و در جامعه‌ای که مردم مازاد درآمدی دارند تا بتوانند مانند حکومت به برنامه‌ریزی و سازماندهی بپردازند، خواه‌ناخواه احزاب قدرتمند توسط همین قشر متوسط شکل می‌گیرد و چون انگیزه رشد کردن دارند درصدد بهبود وضعیت رفاه جامعه برمی‌آیند و در نتیجه بر روی حزب سرمایه‌گذاری می‌کنند. بنابراین، آنچه که در یک فرآیند نسبتاً هموار اتفاق می‌افتد، فرآیندی است که یک قشر متوسط بزرگ درست شود، بعد سلایق متفاوت این افراد موجب می‌شود که احزاب مختلف با رویه‌های متفاوت شکل می‌گیرد. اما اگر در یک جامعه‌ای اقتصاد رانتی دولتی وجود داشته باشد اصلاً در این اقتصاد سخن گفتن از دموکراسی یک مسئله بی‌اساس است چرا که در یک اقتصاد رانتی، دموکراسی فقط به فاصله بسیار اندکی پوپولیسم را حاکم می‌کند و مردم نیز از این حاکمان استقبال می‌کنند چرا که یک راه میان‌بری است نسبت به راه دور دموکراسی چرا که امکانات را توزیع می‌کنند بین مردم به همین دلیل مردم هم استقبال می‌کنند».

مدیر یا روشنفکر

گمانه‌زنی‌ها درباره دبیرکل جدید جبهه مشارکت

گروه سیاسی، حسین رضوی: تنها یک هفته دیگر تا پایان دوران شش ساله دبیرکلی «سیدمحمدرضا خاتمی» در جبهه مشارکت باقی‌مانده است. رضا خاتمی از کنگره دوم جبهه مشارکت این مسئولیت را برعهده داشته است. قبل از آن هم وی مسئول دفتر سیاسی این حزب بود که با دستیابی به جایگاه دبیرکلی، طبق اساسنامه جبهه مشارکت این سمت را نیز حفظ کرد. خاتمی از دو کنگره قبل درخواست کناره‌گیری از این مسئولیت را داشت اما در کنگره هفتم با اصرار اعضا در کنگره هشتم با رای منفی به استعفایش مواجه شد تا دو سال بیش از آنکه خود می‌خواست در سمت دبیرکلی باقی بماند. در ماه‌های اخیر و در آستانه کنگره هشتم جبهه مشارکت نیز طیفی از نیروهای درون این حزب تلاش‌هایی را برای تغییر تصمیم رضا خاتمی و ترغیب وی به کاندیداتوری مجدد برای دبیرکلی آغاز کردند اما از همان ابتدا نیز روشن بود که نه تنها رضا خاتمی این درخواست‌ها را نخواهد پذیرفت، بلکه در بدنه و حتی راس حزب نیز چنین رویکردی با اقبال چندانی مواجه نمی‌شود. چرا که تغییر نکردن دبیرکل آن هم در شرایطی که دو سال است بحث آن در این حزب مطرح است و حتی رضا خاتمی از سمت خود استعفا داده می‌تواند به نوعی پیام‌های منفی را از جبهه مشارکت به افکار عمومی و محافل سیاسی منتقل سازد و مناسبات درون تشکیلاتی این حزب را از یک سازمان سیاسی مدرن به سازمانی متکی به فرد تقلیل دهد.

■ نام‌ها و نشانه‌ها

با بی‌نتیجه ماندن تلاش‌های طیف طرفدار ابقای رضا خاتمی بحث‌ها درباره جانشین‌های وی آغاز شد. در چارچوب این بحث‌ها، نام‌های مختلفی نظیر «محسن صفایی‌فراهانی»، «سیدصفدر حسینی»، «عبدالله رمضان‌زاده»، «محسن امین‌زاده»، «الهه کولایی»، «محسن میردامادی» و «سعید حجاریان» مطرح شد. این نام‌ها در هفته‌های اخیر به چند نام تقلیل یافته است: رمضان‌زاده با احتمال کمتر در کنار صفایی‌فراهانی و میردامادی با شانس بیشتر. هر چند که برخی منابع نزدیک به حزب، همچنان معتقدند افزایش تعداد معاونان دبیرکل و تشکیل سازمان اجرایی حزب که هفته گذشته در شورای مرکزی جبهه مشارکت تصویب شد، نشانه‌ای است از آنکه شانس حجاریان نیز برای تصدی مسئولیت دبیرکلی همچنان مطرح است. چهره‌ای که اولاً می‌تواند انسجام تشکیلاتی حزب را به واسطه محبوبیت بالای خود حفظ کند و ثانیاً جبهه مشارکت را در جایگاه حزبی پیشرو و صاحب تحلیل در میان نیروهای سیاسی قرار دهد. موقعیتی که در سال‌های اخیر و به ویژه پس از رفتن «عباس عبدی» از رهبری جبهه مشارکت تنزل پیدا کرده و در یک سال اخیر پس از انتخابات ریاست‌جمهوری بیش از همیشه خودنمایی کرده است. با این حال، مسائل و مشکلات داخلی جبهه مشارکت و نیاز این حزب به تجدید سازماندهی در شرایط پس از خروج از ساختار حکومت، احتمال آنکه چهره‌های سازمانده و دارای سوابق مدیریتی درون و برون حزب در جایگاه دبیرکل قرار بگیرند را نیز تقویت کرده است. «نیاز به مدیران سازمانده» مطلبی است که رضا خاتمی نیز سال گذشته در نطق استعفا از دبیرکلی جبهه مشارکت در کنگره هشتم این حزب بیان کرد. او خطاب به اعضای کنگره جبهه مشارکت گفت که شرایط دشوار سیاسی پیشروی جبهه مشارکت، تقویت و انسجام تشکیلاتی را به اولویت اول این حزب تبدیل کرده و ضرورت دارد مسائل سازمانی، مالی و پشتیبانی مورد توجه بیشتری قرار گیرند. چنین رویکردی احتیاج به برخی قابلیت‌های مدیریتی دارد که رضا خاتمی خود را واجد آن نمی‌دانست و از همین‌رو نیز بر جانشینی «یک مدیر سازمانده» به جای خود تاکید دارد. برمبنای این رویکرد است که در هفته‌های اخیر بحث دبیرکلی صفایی‌فراهانی از یک‌سو و میردامادی از سوی دیگر افزایش یافته است. صفایی‌فراهانی که سابقه ریاست موفقیت‌آمیز ستاد انتخاباتی جبهه مشارکت در انتخابات مجلس ششم را در کارنامه دارد، از وجهه مدیریتی بیشتری برخوردار است و پیش‌بینی می‌شود این حزب با دبیرکلی وی بتواند از نظر مسائل مالی و اداری به موقعیت تثبیت‌شده‌تری دست یابد. در مقابل، میردامادی هم از تجارب مدیریتی بالایی در هیات اجرایی و نیز روزنامه‌های وابسته به جبهه مشارکت برخوردار است و به نسبت صفایی‌فراهانی، چهره‌ای سیاسی‌تر محسوب می‌شود. گرچه ناظران سیاسی معتقدند چه در صورت دبیرکلی صفایی‌فراهانی و چه میردامادی، جبهه مشارکت نسبت به دوران رضا خاتمی رویکردی محافظه‌کارانه‌تر را در حوزه سیاسی در پیش خواهد گرفت تا در سایه آن امکان حفظ، تحکیم و تقویت تشکیلاتی جبهه مشارکت افزایش یابد.

■ تکذیب شایعات

در چنین شرایطی، طی هفته گذشته شایعاتی مبنی بر توافق بر سر دبیرکلی صفایی‌فراهانی در سطح رهبری جبهه مشارکت منتشر شد که با واکنش سخنگویان این حزب مواجه شده است. «سعید شریعتی» رئیس کمیته اطلاع‌رسانی جبهه مشارکت دیروز در مصاحبه‌ای با خبرگزاری ایسنا ضمن تکذیب این شایعات، گفت که اصولاً سیستم تشکیلاتی جبهه مشارکت به گونه‌ای است که تضمین اجرایی‌شدن چنین توافقاتی در کنگره حزب وجود ندارد. شریعتی گفت: «از گمانه‌زنی‌ها و تحلیل‌هایی که درباره تغییر دبیرکل جبهه مشارکت انجام می‌شود، استقبال می‌کنیم اما در کنار آن متاسفانه خبرسازی‌هایی خصوصاً از سوی جریان رقیب صورت گرفته که محتوا و مبنای واقعی ندارد.» وی در مورد روند انتخاب دبیرکل به اختیارات و وظایف کنگره حزب اشاره کرد و توضیح داد: در حزب مشارکت طبق اساسنامه هر دو سال یک بار کنگره سراسری حزب، اعضای شورای مرکزی را انتخاب کرده و در همان جلسه کنگره بلافاصله پس از تایید نتایج انتخابات شورای مرکزی توسط هیات‌رئیسه کنگره، اعضای شورا با حضور اعضای هیات‌رئیسه کنگره تشکیل جلسه می‌دهند و از میان اعضای شورای مرکزی در مورد معرفی کاندیداهای دبیرکلی به کنگره، تصمیم‌گیری می‌کنند و هرکدام از کاندیداها که در این جلسه، رای لازم را از سوی شورای مرکزی کسب نماید به عنوان پیشنهادات شورای مرکزی به کنگره معرفی می‌شوند و کنگره درباره این پیشنهادات رای‌گیری می‌کند و شخصی که بیشترین رای را کسب کند، دبیرکل خواهد شد. شریعتی با بیان این که دفتر سیاسی، شورای مرکزی و ارکان موجود جبهه مشارکت در حال حاضر هیچ اختیاری برای انتخاب دبیرکل آینده ندارند، تصریح کرد: بدین ترتیب امکان این که بتوان پیش از برگزاری کنگره، دبیرکل آینده را حتی با توافق همه ارکان موجود حزب تعیین نمود، منتفی است. البته طبیعی است در مورد چنین تحولی که برای صاحب‌نظران، تحلیلگران سیاسی و ارباب جراید در خارج از حزب محل بحث و نظر است، به همان اندازه و یا بیشتر در میان اعضای حزب بحث و گفت‌وگو وجود داشته باشد، اما این که تصمیمی گرفته شود، نه از لحاظ تشکیلاتی امکان‌پذیر است و نه برای کنگره به عنوان رکن مختار مسموع خواهد بود. وی ادامه داد: البته این احتمال وجود دارد که عده‌ای از اعضای حزب که در کنگره صاحب رای هستند، با اشخاص مورد نظر خود برای پذیرش این سمت گفت‌وگو کنند، اما به هیچ عنوان این گفت‌وگوها و رایزنی‌ها را یک تصمیم حزبی نمی‌توان تلقی کرد. هرکدام از اعضای حزب همان‌گونه که در مورد انتخاب اعضای شورای مرکزی آینده می‌تواند فعال باشد و دیگران را به کاندیدا شدن در شورای مرکزی ترغیب کند، به همان میزان نیز می‌تواند برای کاندیدا شدن دبیرکلی اشخاصی را که شایسته می‌داند، تشویق کند.

فرم درخواست اشتراک روزنامه شرق در تهران

کلیه متقاضیان محترم می‌توانند هزینه اشتراک خود را بر اساس مبالغ مندرج در جدول ذیل به حساب جاری سپهر شماره ۰۱۰۱۱۰۱۶۰۷۰۰۲ نزد بانک صادرات شعبه بلوار ناهید (قابل پرداخت در کلیه شعب) کد ۲۵۲۸ به نام علی خدابخش واریز و اصل سند بانکی مربوطه را به همراه فرم تکمیل شده به یکی از چهار طریق زیر به دفتر امور مشترکین تحویل فرمایند.

۱- تماس با شماره های ۲۰-۶۶۹۷۱۱۱۹ جهت اعزام مامور برای دریافت مدارک.
۲- مراجعه به آدرس دفتر واقع در میدان حر، خیابان کارگر، کوچه شهید کامبیز حاتمی، پلاک ۱
۳- ارسال از طریق صندوق پستی شماره ۷۳۴-۱۳۱۸۵
۴- ارسال از طریق دورنگار به شماره: ۶۶۴۰۴۱۶۵

امور مشترکین تمام وقت آماده دریافت نظرات و پاسخگوی سوالات متقاضیان گرامی می‌باشد.

شرایط اشتراک

۱- ساعت تحویلی روزنامه از ۵ الی ۸ صبح
۲- شروع ارسال روزنامه برای متقاضیان که درخواست خود را بصورت کامل تحویل داده اند حداکثر پانزده روز بعد از تحویل مدارک خواهد بود.
۳- مبالغ مندرج در جدول بابت یک نسخه اشتراک می‌باشد.
۴- نوشتن کد پستی و شماره تلفن در فرم ضروری می‌باشد.
۵- در صورت عدم تحویل روزنامه حداکثر ظرف ۲۴ ساعت مراتب را به امور مشترکین اعلام فرمایید.

توجه: لطفا کپی فیش بانکی را تا پایان اشتراک نزد خود نگهداری فرمایید.

مدت اشتراک	۳ ماهه	۶ ماهه	۹ ماهه	۱۲ ماهه
قیمت به ریال	۱۷۵/۰۰۰	۳۱۰/۰۰۰	۴۵۰/۰۰۰	۵۷۵/۰۰۰

رسید دریافت فیش یا وجه نقد

بدینوسیله مبلغ ریال: وجه نقد ☐ فیش ☐ چک ☐ به شرح زیر جهت اشتراک روزنامه شرق به مدت ماه
از مشترک شماره به نام دریافت نمودم.

نحوه پرداخت	شماره فیش/ چک	تاریخ	نام بانک	نام شعبه	کد شعبه	مبلغ

نام و نام خانوادگی دریافت کننده: امضای دریافت کننده:

توجه: لطفا نحوه مطلوب دریافت روزنامه را اعلام دارید.

مدت اشتراک	۳ ماهه ☐ ۶ ماهه ☐ ۹ ماهه ☐ ۱۲ ماهه ☐	شماره اشتراک: تعداد نسخ اشتراک:
پرداخت وجه	مبلغ ریال به حروف ریال از آقای/خانم/شرکت: طی فیش بانکی ☐ چک ☐ نقد ☐ با شماره بانک شعبه دریافت گردید.	نام و نام خانوادگی دریافت کننده: امضا
مشخصات متقاضی	نام: نام خانوادگی: نام موسسه: آدرس دقیق: کدپستی: تلفن: نمابر:	امضای متقاضی:

خبرها

انتقاد عضو مشارکت از انجمن‌های اسلامی

ایسنا: علی تاجرنیا عضو جبهه مشارکت معتقد است که «اگر تفکر دینی و اسلامی در اولویت انجمن‌های اسلامی نباشد، نمی‌توان آن را به عنوان یک تشکل اسلامی خطاب کرد و قطعاً تشکل آنها نمی‌تواند یک تشکل دینی باشد، چرا که بخش عمده‌ای از آن، یعنی هویت دینی خود را فراموش کرده است.» وی همچنین گفت: معتقدم کسانی که در انجمن‌های اسلامی فعالیت می‌کنند باید در فعالیت و تفکرات خود متشرع به احکام اسلامی باشند. چرا که انجمن اسلامی همان طور که از اسمش پیدا است با هویت دینی و اسلامی‌اش شناخته شده است و این ویژگی است که چارچوب اصلی این تشکل را تشکیل می‌دهد و جزء لایتغیر آن است حال آنکه خط مشی این تشکل می‌تواند تغییر کند و روزآمد شود. وی ادامه داد: «قطعاً تشکل اسلامی متشکل از افراد مسلمان است و نمی‌توان تشکلی را دینی نامید در حالی که اعضای آن پایبند به احکام اسلامی نیستند، اما متاسفانه طی ماه‌ها و سال‌های اخیر برخی انجمن‌های اسلامی با رفتار خود منکر هویت دینی می‌شوند در حالی که این برخورد منافقانه با تشکل شصت‌ساله است که چون نمی‌توانیم بستر دیگری برای فعالیت خود داشته باشیم انجمن‌های اسلامی را نیز خراب کنیم.» وی همچنین اظهار داشت: «انجمن‌های اسلامی در سال‌های اخیر به نوعی دچار التقاط شده‌اند، از طرفی دین را به عنوان مسئله‌ای الهی می‌پذیرند و از سویی دیگر به دلیل اینکه نمی‌توانند برخی مبانی آن را تعریف کنند آن را کنار می‌گذارند و به تفکرات دیگری روی می‌آورند.»

تجمع بسیجیان در دانشگاه تهران

ایسنا: جمعی از دانشجویان بسیجی ظهر دیروز پس از اتمام مراسم اهدای نشان افتخار به رئیس‌جمهور ونزوئلا که در دانشگاه تهران برگزار شده بود، مقابل کتابخانه مرکزی این دانشگاه تجمع کردند. تجمع کنندگان که عکس‌هایی از دبیرکل حزب‌الله لبنان در دست داشتند، دقایقی با سر دادن شعار «هیهات منا الذله» مانع عبور خودروی سفیر عربستان شدند. دانشجویان همچنین شعارهایی همچون «مرگ بر اسرائیل»، «مرگ بر آمریکا»، «سیدحسن نصرالله افتخار حزب‌الله»، «وای اگر خامنه‌ای حکم جهادم دهد، ارتش دنیا نتواند که جوابم دهد»، «خیبر خیبر یا صهیون جیش محمد قادمون» و «ای رهبر آزاده آماده‌ایم آماده» سر می‌دادند. این تجمع با سینه‌زنی مقابل مسجد دانشگاه تهران و سر دادن شعارهای «یاحسین» و «یاالله» خاتمه یافت.

عبور دانشجویان عدالتخواه از مرز بازرگان

ایسنا: نخستین گروه از دانشجویان جنبش عدالتخواه دانشجویی که خواهان پیوستن به مقاومت مردم لبنان هستند، پس از گذشت ۴ روز موفق به عبور از مرز بازرگان شد. امیر جلیل‌نژاد عضو شورای مرکزی جنبش عدالتخواه دانشجویی و دبیر اجرایی این تشکل با اعلام این خبر گفت: «پس از تحصن دوروزه و درگیری‌های مختلف، ساعتی قبل اولین کاروان از دانشجویانی که خواهان پیوستن به مقاومت مردم لبنان هستند از مرز بازرگان عبور کرد اما این گروه پس از عبور از مرز بازرگان پشت مرز ترکیه توسط مرزبانان ترکیه متوقف شد.» وی ادامه داد: «مرزبانان ترک دلیل این توقف را استفاده از پرچم‌های حزب‌الله و پوشش لباس خاکی و چفیه عنوان کردند و اعلام کردند که باید همانند مسافران عادی وارد خاک ترکیه شوند.» جلیل‌نژاد افزود: «این عده از دانشجویان در تلاشند تا بتوانند از این مانع نیز عبور کنند.»

خبرها

پیشنهاد سعید حجاریان در برابر لایحه «نظام جامع انتخاباتی»

آفتاب: سعید حجاریان عضو شورای مرکزی جبهه مشارکت درباره لایحه «نظام جامع انتخاباتی» با اشاره به گرته برداری وزارت کشور از قوانین کشورهای غربی در تدوین این لایحه گفت: «اینکه آقایان با وجود شعارهای غرب‌ستیزانه تازه فهمیده‌اند که استفاده از تجارب غرب مفید است، اتفاق خوبی است. اما در آنجا اولاً کاندیداهای احزاب نیازی به تهیه تومار و امضا ندارند و این مسئله تنها برای کاندیداهای منفرد وجود دارد. ثانیاً کاندیداهای منفرد هم الزامی ندارند که حتماً از نمایندگان پارلمان یا معاونان وزرا امضا بگیرند، بلکه هر کس امضای هزار نفر از معتمدین مردم اعم از تجار، چهره‌های سیاسی، وکلا یا استادان دانشگاه را داشته باشد، می‌تواند کاندیدای ریاست جمهوری شود.» حجاریان سپس تاکید کرد: «در شرایط کنونی، در انتخابات مجلس شورای اسلامی شاهد حذف نامزدهای اصلاح‌طلب و منتقد هستیم و انتخابات خبرگان هم به شکل کاملاً استصوابی برگزار می‌شود. امکان کاندیداتوری انتخابات ریاست جمهوری برای جریان‌هایی که نامزدهایشان در مجلس خبرگان و شورای اسلامی رد صلاحیت می‌شوند، وجود نخواهد داشت.» حجاریان براین اساس نتیجه گرفت: «هدف از تصویب این قانون آن است که نامزدهای طیف قابل توجهی از نیروهای سیاسی امکان حضور در انتخابات ریاست جمهوری را پیدا نکنند. ضمن آنکه، از میان افراد باقی‌مانده هم باز تعدادی توسط شورای نگهبان رد صلاحیت خواهند شد.» حجاریان در این زمینه پیشنهاد کرد که اولاً نظارت استصوابی شورای نگهبان لغو شود. ثانیاً انتخابات مجلس به شکل حزبی برگزار شود و ثالثاً احزابی که حداقل ۵ درصد کرسی‌های مجلس را در اختیار دارند، امکان معرفی نامزد در انتخابات ریاست جمهوری را پیدا کنند.» «احمد صدرحاج سیدجوادی» وزیر دادگستری دولت موقت نیز در این باره گفت: «طراحان لایحه نظام جامع انتخابات باید نام این لایحه را تغییر قانون اساسی بگذارند. تدوین کنندگان این لایحه هیچ توجهی به اصول قانون اساسی نکرده‌اند چرا که این لایحه به طور آشکار مخالف اصول ۱۹، ۲۰ و ۱۱۵ قانون اساسی است.»

واکنش جبهه مشارکت به لایحه انتخابات

شرق: دفتر سیاسی جبهه مشارکت در جلسه شنبه‌شب خود نسبت به لایحه اخیر انتخابات واکنش نشان داد. دفتر سیاسی جبهه مشارکت با تاکید بر این مطلب که انتخابات واقعی بهترین مسیر اصلاح نظام سیاسی و حاکمیت مردم بر سرنوشت خود است، هر گونه تلاش برای تبدیل انتخابات به انتصابات را محکوم کرد و لایحه نظام جامع انتخابات که اخیراً مطرح شده را از مصادیق آن دانست.

بی‌نیازی از شورای هماهنگی

ایسنا: مریم بهروزی دبیرکل جامعه زینب(س) گفت: در انتخابات شوراهای اسلامی شهر و روستا و مجلس خبرگان نیازی به تشکیل شورای هماهنگی انقلاب وجود ندارد. وی همچنین با این پیش‌بینی که لیست جامعه روحانیت و جامعه مدرسین حوزه علمیه قم یکی باشد، گفت: جبهه پیروان خط امام و رهبری از لیست آنها حمایت خواهد کرد. البته پیشنهادات و چانه‌زنی‌هایی را صورت می‌دهند، اما لیست نهایی را با یقین ارائه می‌کنند. این عضو شورای مرکزی جبهه پیروان خط امام و رهبری با بیان اینکه اگر در انتخابات شوراها احزاب به ائتلاف و یک لیست نرسند ایرادی ندارد، گفت: در اساسنامه جبهه پیروان خط امام و رهبری پیش‌بینی شده در انتخابات شوراها احزاب می‌توانند جداگانه لیست و نامزدی معرفی کنند، زیرا گستردگی بسیار زیاد است.

انتقاد از اصلاح‌طلبان به‌خاطر عدم تشکر از شورای نگهبان

ایسنا: محمدنبی حبیبی دبیرکل حزب موتلفه اسلامی گفت: بعضی گروه‌های منتسب به اصلاح‌طلبان وقتی نامزدهای انتخاباتی‌شان مورد تایید قرار نمی‌گیرد، کار شورای نگهبان را جناحی و گروهی می‌دانند. وی با اعلام این نکته گفت: تاکنون یک‌بار هم ندیدیم که این گروه‌ها و افراد بعد از تایید صلاحیت نامزدهایشان از شورای نگهبان تقدیر کنند. سئوال اینجا است کسانی که شورای نگهبان را به عملکرد جناحی محکوم می‌کنند، چرا مجلس ششم که اکثریت آنها را اصلاح‌طلبان تشکیل دادند تایید صلاحیت شدند. وی همچنین با اشاره به رد صلاحیت اکثریت نمایندگان مجلس ششم در انتخابات مجلس هفتم گفت: ممکن است یک فرد در مقطعی بسیار خوب و در مقاطع